

Menhart 2/2000

Marie Tůmová

Z malíkovských pověstí

Nedaleko od Kamenného Malíkova se nacházejí tzv. „Skály“, rovněž se můžeme u místních usedlíků setkat s označením „Stráně“. A právě k tomuto místu se váže několik lidových pověstí o malíkovském čertovi. Ve Skalách, které byly v okolí známy jako centrum různých zábav, je například Čertova skluzavka, o níž se povídá, že po ní s oblibou jezdil čert. Radoval se, když jel dolů, bědoval a plakal, pokud musel šplhat nahoru. Tento pekelník se jednou vsadil s jarošovským farářem, že se mu podaří překazit stavbu kapličky v Kamenném Malíkově. Malíkovští farníci již byli s prací takřka hotovi a právě v tu dobu se zlomyslný čert chystal, že hodí velký kámen na stavbu a všechno tak zničí. V tom však zazvonil zvon, lucifer se polekal, kámen na něj spadl a on se pak s velkým soptěním vrátil zpátky do Skal.

Pavel Koblasa

Zapomenutý pomníček u Mutyněveského rybníka

V krvavé první světové válce bojovalo a zahynulo v bojích na straně Rakousko-uherské říše také mnoho vojáků z Jindřichohradecka. Nyní bych chtěl ve stručnosti upozornit na osamocený pomníček stojící nedaleko od hráze Mutyněveského rybníka (Muttaschläger Teich), který právě připomíná smutný osud dvou prostých vojáků z Hradecka. Jeden pocházel přímo z blízké Mutyněvsi (Muttaschlag), druhý byl učitelem v Žiřpachách (Sichelbach, dnes Blato) na Novobystřicku.

Na něm je napsáno:

Zur bleibenden Erinnerung an unsere Liebende für
ihr Vaterland kämpfen und sterben mussten.

Ludwig Maurer aus Muttaschlag N. 5

*1883 +10.10.1914 in Gramnik

Josef Talkner, Oberlehrer aus Sichelbach

*1880 +27.1.1916 in Astrachan

Starben wir auch im fremden Land

Sind wir doch in Gottes Hand

Liegen begraben im kühlen Sand

Ruhen wir im Vaterland.

Pavel Koblasa

Pověsti o střížovickém hradu

Západně od obce Střížovice se nachází tzv. Kočičí vrch (586 m n.m.), jinak se tam říká také Na hradech nebo prostě Hrad. O tomto místě se nám do dnešních časů zachovaly dvě pověsti. V té první, která byla zaznamenána do střížovické pamětní knihy (nyní uložena v jindřichohradeckém okresním archivu), se praví o tom, že se prý pod Hradem za pěkného, slunečného počasí vysušovaly zlaté peníze, u kterých ležel na stráží velký černý pes. Blížil-li se někdo k tomuto místu, zmizely peníze i pes. Druhou pověst týkající se domnělého hradu u Střížovic sepsal czerninský archivář František Tischer (originální, německy psaný text se nachází v zámeckém archivu v J. Hradci jako součást Tischerovy pozůstalosti) v sedmdesátých letech 19. století.

Podle tohoto poutavého vyprávění stával na skále, která je na vrchu dodnes, přepychově vybavený, zlatý zámek, v němž dlouho žil kočičí kníže se svým kočičím dvorem, který v kraji působil velké škody – kočky zahubily všechny ptáky a pstruhy, útočily i na okolní vesničky a dvorce, a proto odtud lidé spěšně utíkali. Při každé půlnoci pak kočičí kníže vstupoval na zámecké cimbuří a odtud hlasitě křepčil spolu s ostatními kočkami po celém okolí. Kromě kočičího řevu se ze zámku často ozývala hlučná hudba. Tím bílým kocourem nebyl nikdo jiný než mladý Vítek z Rožmberka, kterého zaklela mocná kouzelnice Armida, protože se s ní nechtěl na svém tažení do Svaté země oženit. Rožmberka nakonec vysvobodila pomocí tajemného zaklínadla jeho milá, mladá šlechtična Kateřina z Pernštejna. Z nezvladatelného kocoura se opět stal mladý Rožmberk a zámek se s velkým rachotem zřítíl. Na jeho místě zůstaly hroudy třpytivého pozlátka, kterým se lid chtěl obohatit v domnění, že se jedná o pravé zlato. Začalo se tedy tomuto zlatu říkat kočičí a místu, kde stál zámek, posléze Kočičí vrch. Vítek a Kateřina šťastně oslavili svatbu a uhlíř, který Kateřině pomáhal při odstranění Armidiny zlé kletby, obdržel dvůr s rozsáhlými pozemky.

Daniel Kovář

Z historie „Leštinského mostu“ u Stříbrce

Zřízení tzv. Nové řeky, umělého vodního toku, který měl regulovat přítok vody do rybníka Rožmberka, způsobilo po roce 1585 časté záplavy hospodářsky využívaných ploch kolem vsi Stříbrce na Třeboňsku. Náhradou za to získali stříbřečtí hospodáři počátkem 17. století některé pozemky na levém břehu Nové řeky. Přístupovou cestu ke zmíněným pozemkům, jimž se začalo říkat „Odměny“, tvořil zpočátku pravděpodobně jen brod poblíž samoty Leština.

Aby si zjednali k „Odměnám“ snazší přístup, poká-celi Stříbřečtí roku 1821 celkem 24 nejlepších stromů a z jejich kmenů postavili přes Novou řeku lávku, která však musela být vždy před hrozícími povodněmi odklizená. Lávka sloužila pouze pěším, případně lehčím vozům, a pro větší potahy byl v jejím sousedství zároveň nově vydlážděn brod. Když se v roce 1892 stavěla nová silnice z Lutové přes Stříbřec a Starou Hlínu do Třeboně, došlo také ke zřízení nového dřevěného mostu u Leštiny. Stavbu financovala z převážné části stříbřecká obec a pracovalo při ní mnoho nezaměstnaných.

Dřevěný „Leštinský most“ byl zbourán na jaře 1925 a vzápětí se na náklady třeboňského zastupitelského okresu začalo se stavbou nového, železobetonového. Realizovala ji pražská stavitelská firma Kalbáč pod přímým vedením Františka Prokeše ze Soběslavi. Po dobu stavebních prací sloužila pro pěší provizorní dřevěná lávka, lehčí vozy projížděly starým brodem a těžší potahy musely přes Stráž. Během prosince 1925 se podařilo most dokončit a opatřit prozatímní dlažbou. Definitivní vydláždění mostovky proběhlo v květnu 1926. Celkové náklady na stavbu železobetonového Leštinského mostu dosáhly výše 500.000 korun.

Most dnes leží na silnici ze Staré Hlíny do Stříbrce a je zajímavou technickou památkou. Několik set metrů odtud, směrem po proudu Nové řeky, najdeme v lese u břehu kamenný pomníček, který nechal v roce 1930 postavit stříbřecký hospodář Vladimír Hofbauer na místě, kde ráda pobývala pěvkyně Ema Destinnová.

Prameny a literatura

Státní okresní archiv Jindřichův Hradec, Archiv obce Stříbřec, Kronika obce Stříbřec.

FRANTA, František Josef: Okres třeboňský. Nástin statisticko-historický. Praha 1880.

KOVÁŘ, Daniel: Stručné dějiny obce Stříbřec na Tře-boňsku. České Budějovice 1993.

Pavel Koblasa

Šlechtická rodina v Žišpachách

V 19. a 20. století bychom mohli najít ve výčtu obyvatel a majitelů domů v Žišpachách (Sichelbach, Od roku 1956 Blato, nyní osada obce Nová Bystřice) i jednu šlechtickou rodinu. Již od roku 1859 tu totiž žil v usedlosti čp. 20, která byla i jeho majetkem, Eugen Wachhold von Werthenstrauch, c. k. rytmistr, později již ve výslužbě. Narodil se dne 2. listopadu 1825 v Tuchówě, okres Tarnów v Haliči, který je v současnosti na území Polska. V roce 1860 k němu do Žišpach přibyla manželka Karoline (*29. 9. 1839). Oba měli německou národnost. Postupně se jim narodily v obci Žišpachy čtyři dcery: Eugenie (*8. 12. 1860), Camilla (*2. 6. 1862), Adolfine (*25. 9. 1864) a Karolina (*28. 9. 1868). V roce 1910 byla uváděna jako majitelka domu čp. 20 ovdovělá statkářka Karoline Wachhold von Werthenstrauch. Kromě ní zde trvale bydlela dcera Adolfine, vnuk Wilhelm Pascher a chovankyně Wilhelmine Haumann. Ještě za života rytmistra Eugena v domě navíc žili vnuci Wilhelm (*1899 Sichelbach) a Victor Wachhold von Werthenstrauch (*1900 Wien), a dále Eugeniova dcera Karolina, která vypomáhala na otcově statku. K hospodářství příslušelo 37,27 hektaru pozemků.

Prameny

Státní oblastní archiv J. Hradec, Parzellen-Protokoll der Gemeinde Sichelbach, 1876.

Státní okresní archiv J. Hradec, Okresní soud J. Hradec, Sčítání lidu – Žišpachy, 1890-1910.

Literární okénko

Monografie města Hradce Jindřichova.

Tuto pozoruhodnou práci, která vyšla tiskem v roce 1875 v jindřicho-hradecké Land-frasově tiskárně, napsal katecheta a ředitel chlapecké obecné školy P. František Rull (1817-1883). Kniha má 190 stran, je doplněna dvěma rodokmeny a řadou příloh. Jedná se o nejstarší českou monografii Jindř. Hradce, která obsahuje místopisný popis města, dějiny jsou uspořádány podle držitelů panství.